

ΑΥΞΗΣΕΙΣ
ΣΕ ΜΙΣΘΟΥΣ-ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ

ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ
ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

ΚΑΝΕΙΣ ΚΑΤΩ ΑΠΟ 751€

Π.Α.Μ.Ε

Πανεργατικό Αγωνιστικό Μέτωπο

ΒΟΗΘΗΤΙΚΟ ΥΛΙΚΟ ΓΙΑ ΤΙΣ ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ ΕΡΓΑΣΙΑΣ

**Ο μισθός, το ωράριο, η ασφάλιση,
οι συνθήκες δουλειάς
αφορούν πρώτα και κύρια εμάς!**
Αφορούν τον τρόπο που εργαζόμαστε και ζούμε!

Η σημερινή παγιωμένη κατάσταση στους μισθούς και στις συλλογικές διαπραγματεύσεις μόνο ξαφνική ή απρόσμενη δε μπορεί να χαρακτηριστεί.

Η κατάργηση της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας και κάθε δικαιώματος που προερχόταν από αυτήν αποτελούσε πάγιο και διακαή πόθο των εργοδοτών. Αποτελούσε το βαρύ πυροβολικό της επίθεσης στα εργατικά δικαιώματα. Από τις προηγούμενες δεκαετίες που η συμπίεση των μισθών εντασσόταν στο πλαίσιο των καπιταλιστικών αναδιαρθρώσεων και των αντιδραστικών αλλαγών που είχε ανάγκη το κεφάλαιο, ως και σήμερα που η παγίωση των μισθών παραμένει σε άθλια επίπεδα, το χτύπημα στις συλλογικές διαπραγματεύσεις και στους μισθούς, αποτελούσε και αποτελεί τον πυρήνα της επίθεσης των επιχειρηματικών ομίλων και του πολιτικού προσωπικού τους.

Η μείωση της τιμής της εργατικής δύναμης,

οι ελαστικές εργασιακές σχέσεις και το χτύπημα του σταθερού ημερήσιου χρόνου, αποτελούν την απαραίτητη καύσιμη ύλη προκειμένου να εξυπηρετηθεί η λογική της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας τόσο σε συνθήκες κρίσης όσο και ανάκαμψης.

► **Τι είναι η Εθνική Γενική Συλλογική Σύμβαση Εργασίας (ΕΓΣΣΕ);**

Η ΕΓΣΣΕ αφορά τους εργαζομένους ολόκληρης της χώρας. Με αυτή καθορίζονται τα κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων, ενώ ρυθμίζονται και άλλα ζητήματα που αφορούν τους εργαζομένους συνολικά. Από το 2012 ως σήμερα έχει δημιουργηθεί μια νέα κατάσταση όσον αφορά την ΕΓΣΣΕ και τις κλαδικές συμβάσεις καθώς αυτές καθορίζονται με νόμο και μπαίνουν όρια στις συλλογικές διαπραγματεύσεις.

► Τι σκοπό έχουν οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας;

Με τις συλλογικές συμβάσεις εργασίας, οι οποίες συμφωνούνται εγγράφως μεταξύ των συνδικαλιστικών οργανώσεων εργαζομένων και εργοδοτών καθορίζονται οι όροι εργασίας.

Οι ΣΣΕ θεσπίζουν κατώτατους υποχρεωτικούς μισθούς και ημερομίσθια. Ρυθμίζουν τους όρους λειτουργίας και τη λήξη των ατομικών συμβάσεων εργασίας, ζητήματα που αφορούν την άσκηση των συνδικαλιστικών δικαιωμάτων, θέματα κοινωνικής ασφάλισης, εκτός από τα συνταξιοδοτικά.

Οι διαπραγματεύσεις για τις ΣΣΕ και η υπογραφή τους δεν είναι παρά η καταγραφή ενός «συμβιβασμού», ενός «σημείου ισορροπίας», της αδιάκοπης σύγκρουσης εργατών και κεφαλαίου στη δοσμένη χρονική στιγμή. Το αν θα κατακτηθεί κάτι, αν θα εφαρμοστούν αυτά που συμφωνήθηκαν ή όχι, το καθορίζει κάθε φορά ο συσχετισμός δύναμης, η ταξική σύγκρουση. Όσο πιο ισχυροί είναι οι εργαζόμενοι, τόσο πιο ευνοϊκός γι' αυτούς

θα είναι ο προσωρινός αυτός συμβιβασμός. Ωστόσο, πάντα και σε κάθε περίοδο είναι αναγκαίο να ανεβαίνει ο πήχης των απαιτήσεων της εργατικής τάξης στο ύψος των σύγχρονων αναγκών, των δυνατοτήτων που παρέχει η επιστημονική και τεχνολογική εξέλιξη, ο παραγόμενος πλούτος.

Οι εργαζόμενοι δεν πρέπει να παραιτούνται από το δικαίωμά τους να απολαμβάνουν όλο τον πλούτο που παράγουν. Πρέπει σταθερά να αναζητούν μέσω των συνδικαλιστικών και εργατικών αγώνων τρόπους βελτίωσης των συσχετισμών και των όρων, έτσι ώστε και ο βαθμός εκμετάλλευσής τους να μειώνεται, αλλά και να διαμορφωθούν σταδιακά οι προϋποθέσεις εξάλειψης αυτής της εκμετάλλευσης.

► Ποιος νόμος διέπει τις συλλογικές διαπραγματεύσεις και τις συλλογικές συμβάσεις;

Ο Νόμος 1876/90 που έθετε συνολικά το πλαίσιο των ΣΣΕ ως το 2012, αντικαταστάθηκε με τον μνημονιακό νόμο 4024/2011, ο οποίος με τη σει-

ρά του καθόρισε νομοθετικά την αμοιβή, τις εργασιακές σχέσεις και τα δικαιώματα στην ΕΓΣΣΕ αλλά και στους όρους των κλαδικών, επιχειρησιακών και ατομικών συμβάσεων.

► **Η κατάργηση των ΣΣΕ ήταν και είναι διακαής πόθος του κεφαλαίου**

Τις βάσεις για το χτύπημα των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας (ΣΣΕ) έθεσε στις αρχές της δεκαετίας του '90 η κυβέρνηση της ΝΔ. Τη σκυτάλη πήρε το ΠΑΣΟΚ, νομοθετώντας ουσιαστικά την απλήρωτη υπερωρία και στη συνέχεια εναλλάξ αλλά πάντα σε σύμπνοια, ναρκοθετούσαν το έδαφος των συλλογικών συμβάσεων.

Πριν το 2012 και τη νομοθετική παρέμβαση πάνω στις συλλογικές διαπραγματεύσεις, οι τότε γαλαζοπράσινες κυβερνήσεις αγκαλιά με τις συμβιβασμένες συνδικαλιστικές ηγεσίες σε ΓΣΕΕ ΑΔΕΔΥ, χτυπούσαν και υπονόμευαν τις συλλογικές συμβάσεις. Ακόμα και η υπογραφή μιας «τσα-

λαπατημένης» συλλογικής σύμβασης που δεν εξασφάλιζε κανένα δικαίωμα των εργαζομένων, αποτελούσε εμμέσως χτύπημα και υπονόμευση των διεκδικήσεων των εργαζόμενων.

Η μαύρη εργασία δηλαδή η μη υπογραφή σύμβασης ήταν εκτεταμένη τόσο πριν την κρίση όσο και κατά τη διάρκεια της. Η δουλειά δηλαδή χωρίς κανένα μισθολογικό, ασφαλιστικό, εργασιακό δικαίωμα ώστε τα πάντα να βρίσκονται στον αέρα ή στην ευχέρεια του εργοδότη.

Τα Τοπικά Σύμφωνα Απασχόλησης (ΤΣΑ) απετέλεσαν με τη σειρά τους, μέρος των προγραμμάτων απασχόλησης της ΕΕ που χτύπησαν τις συλλογικές συμβάσεις και τους μισθούς. Στην Ελλάδα θεσμοθετήθηκαν με τον νόμο 2639/1998 του ΠΑΣΟΚ και απετέλεσαν τον πρώτο μηχανισμό κατάργησης των ΣΣΕ.

Σύμφωνα με αυτήν την ρύθμιση, ήταν δυνατό να συνάπτονται «ειδικές συλλογικές συμφωνίες αναφορικά με την εκτέλεση συγκεκριμένου έργου», με τις οποίες επιτρεπόταν να ρυθμίζονται και τα κατώτατα όρια μισθών και ημερομισθίων

και γενικότερα οι όροι απασχόλησης του προσωπικού που πρόκειται να απασχοληθεί για την εκτέλεση του έργου». Μόνη προϋπόθεση να μην παραβιάζονται οι όροι της εκάστοτε ΕΓΣΣΕ! Δηλαδή οι εργαζόμενοι θα αμείβονταν με το κατώτερο βασικό μεροκάματο της ΕΓΣΣΕ, ανεξάρτητα από την προϋπηρεσία, την ειδικότητα και την εργασία που παρείχαν!

Τα ΤΣΑ επέκτειναν τη μερική απασχόληση και το ωρομίσθιο, δημιουργώντας τελικά ένα πάμφθινο εργατικό δυναμικό χωρίς δικαιώματα στην υπηρεσία του κεφαλαίου.

Σε αυτήν τη βάση στηρίζονταν οι προτάσεις του ΣΕΒ για εξαίρεση 4 νομών της Ελλάδας από την υπογραφή της νέας ΕΓΣΣΕ, δηλ. να μην ισχύουν καν οι νέοι κατώτατοι μισθοί για τους χιλιάδες εργαζομένους αυτών των νομών. Αυτό αποδεικνύει πως οι πόθοι τους ξεκινούσαν πολύ πριν τη νομοθετημένη κατάργηση που επήλθε το 2012.

Αντίστοιχα, πολιορκητικός κριός στους μισθολογικούς και εργασιακούς όρους των ΣΣΕ απέτελεσαν τα προγράμματα STAGE, τα οποία ξεκίνησαν τον Αύγουστο του 2002 με κοινή υπουργική απόφαση των υπουργείων Εργασίας, Εσωτερικών και Οικονομίας. Τα προγράμματα αυτά απευθύνονταν σε νέους έως 35 ετών, που χωρίς ένσημα και μόνο ιατροφαρμακευτική περίθαλψη, με συμβάσεις 11-18 μηνών θα απασχολούνταν σε επιχειρήσεις με αμοιβές πολύ μικρότερες και από τον κατώτερο μισθό. Ήταν καθεστώς που στη συνέχεια μετεξελίχθηκε για να φτάσουμε στα σημερινά κακοπληρωμένα προγράμματα που έχουν μικρότερη ημερομηνία λήξης.

Το καθεστώς της ατομικής συμφωνίας και σύμβασης δηλαδή κάθε εργαζόμενος να μπορεί να διαπραγματεύεται απευθείας με τον εργοδότη την τιμή στην οποία θα πουλήσει την εργατική του δύναμη, υπήρχε και πριν το 2012. Πάντα όμως

υπήρχε το μαξιλάρι της ΕΓΣΣΕ που καθόριζε το πάτωμα και αποτελούσε την ασφάλεια στην ασυδοσία της εργοδοσίας.

► Οι εξελίξεις στους μισθούς, στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας, στις συντάξεις και στα επιδόματα τα τελευταία χρόνια

Το μνημόνιο που ψηφίστηκε στη Βουλή στις 12/02/12 και όσα νομοθετήματα και ερμηνευτικές διατάξεις ακολούθησαν, οδήγησαν στη μείωση των μισθών στον ιδιωτικό και στο δημόσιο τομέα. Καταργήθηκε βαθμιαία η δυνατότητα σύναψης συλλογικών συμβάσεων εργασίας, χτυπήθηκαν οι συντάξεις και τα περισσότερα επιδόματα, διάφορες κοινωνικές παροχές.

Οι βασικές πλευρές των αντεργατικών μέτρων, που προωθήθηκαν και υλοποιούνται παρά τις αρχικές διακηρύξεις της σημερινής κυβέρνησης ΣΥΡΙΖΑ-ΑΝΕΛ για επαναφορά του κατώτερου μισθού, της 13ης και 14ης σύνταξης και μισθών στο δημόσιο, περιλαμβάνουν τα εξής:

- Το 2012, με ΠΥΣ της κυβέρνησης ΝΔ - ΠΑΣΟΚ - ΔΗΜΑΡ, μειώθηκε κατά 22% ο κατώτερος μισθός της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας (ΕΓΣΣΕ). Για τους νέους κάτω των 25 ετών η μείωση έφθασε στο 32%. Με τον ίδιο νόμο πάγωσαν τα επιδόματα που αφορούσαν τις τριετίες και το πάγωμα θα συνεχιστεί μέχρι το ποσοστό της ανεργίας να πέσει κάτω από το 10%. Σήμερα, το ποσοστό της ανεργίας είναι περίπου στο 26% με ότι αυτό συνεπάγεται για τους μισθούς και τη ζωή της εργατικής τάξης.
- Μείωση κατά τρεις μήνες της μετενέργειας κλαδικών και ομοιοεπαγγελματικών συμβάσεων. Μετά την πάροδο του τριμήνου και εφόσον

δεν υπογραφεί νέα, ισχύουν μόνο οι όροι που αφορούν το βασικό μισθό και τα επιδόματα τριετιών, τέκνων, σπουδών, επικίνδυνης εργασίας, εφόσον αυτά προβλέπονταν στις συλλογικές συμβάσεις εργασίας που έληξαν. Κάθε άλλο επίδομα παύει να ισχύει.

- Με τους νόμους που ψηφίστηκαν αναστέλλεται η εφαρμογή της υποχρεωτικότητας και της γενίκευσης των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας (ΣΣΕ). Παράλληλα δόθηκε η δυνατότητα στους εργοδότες με επιχειρησιακές Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας (ΣΣΕ) που συνάπτονται με Ενώσεις Προσώπων που αποτελούν όργανα της εργοδοσίας αλλά και με ατομικές συμβάσεις να ανατρέπουν εργασιακές σχέσεις (αύξηση εκ περιτροπής εργασίας, μερικής απασχόλησης), με άμεση συνέπεια στο ύψος του μισθού.
- Καταργήθηκε η αρχή της ευνοϊκότερης Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας (ΣΣΕ), μια μεγάλη κατάκτηση του εργατικού κινήματος, ανοίγοντας το δρόμο για σύναψη μικρότερων συμβάσεων σε επίπεδο επιχείρησης ή σε ατομικές συμβάσεις, που δημιουργούσαν ακόμη χειρότερους όρους δουλειάς. Είναι αποκαλυπτικό το στοιχείο που δείχνει ότι από τα τέλη του 2012 μέχρι τα μέσα του 2014 έχουν συναφθεί (κυρίως με ενώσεις προσώπων) 1.440 επιχειρησιακές συμβάσεις που στην συντριπτική τους πλειοψηφία προβλέπουν μειώσεις μεταξύ 10% - 40%.

Στο μνημόνιο όλα τα μέτρα και ειδικά αυτά που αφορούν μισθούς κι εργασιακές σχέσεις προβλέπεται ότι θα αναθεωρούνται με πρόσθετες νομοθετικές παρεμβάσεις, εφόσον δεν πιάνουν τους στόχους τους.

Η καπιταλιστική κρίση και η εφαρμογή των αντεργατικών νόμων των 4ων μνημονίων από το 2011 μέχρι και σήμερα προκάλεσαν δραματικές επιπτώσεις στη ζωή των εργαζομένων, στους μισθούς, στα ωράρια, στις εργασιακές σχέσεις, στις συνθήκες δουλειάς. Έχουν καταφέρει βαθιές ανατροπές. Οι νόμοι που ψηφίστηκαν από το 2011 ουσιαστικά κατάργησαν τις κλαδικές και ομοιοεπαγγελματικές ΣΣΕ για τη συντριπτική πλειοψηφία των κλάδων και φαίνεται ότι αυτή η κατάσταση έχει παγιωθεί. Οι επιχειρησιακές συμβάσεις (όπου υπάρχουν) είναι πλέον ο βασικός μηχανισμός στον καθορισμό των όρων αμοιβής και εργασίας. Το ποσοστό των εργαζομένων στον ιδιωτικό τομέα που καλύπτεται από ΣΣΕ δεν ξεπερνάει το 10%.

Την ίδια στιγμή τα πολύ υψηλά ποσοστά ανεργίας συνεχίζονται, καθώς επίσης και οι ανατροπές στις σχέσεις εργασίας με τα υψηλά ποσοστά της μερικής απασχόλησης. Διαμορφώνεται ένας μεγάλος εφεδρικός στρατός ανέργων και μισοανέργων που πιέζει όσους εργάζονται να μειώνουν τις απαιτήσεις και τις διεκδικήσεις τους.

Παρά την αποκλιμάκωση του επίσημου ποσοστού ανεργίας, αυτό εξακολουθεί να είναι πολύ υψηλό. Ο εργαζόμενος πληθυσμός είναι σχεδόν ο μισός σε σχέση με τον πληθυσμό που βρίσκεται σε εργάσιμη ηλικία.

Οι μακροχρόνια άνεργοι αντιστοιχούν περίπου στα τρία τέταρτα του συνολικού αριθμού των ανέργων και δεν δικαιούνται επίδομα ανεργίας. Τα μέτρα έχουν πετύχει το στόχο τους που ήταν η απελευθέρωση της αγοράς εργασίας με την αύξηση των “άτυπων”, “ευέλικτων μορφών” εργασίας δηλαδή το χτύπημα του σταθερού ημερήσιου χρόνου, την εκτίναξη της εκμετάλλευσης.

Στη διάρκεια του 2017 η κατάσταση στο πεδίο των εργασιακών σχέσεων χειροτέρευσε, καθώς

εξακολουθούσαν να ισχύουν και να εφαρμόζονται οι νομοθετικές ρυθμίσεις που θεσμοθετήθηκαν την πενταετία 2010-2014, οι οποίες ανέτρεψαν το αρχικό νομοθετικό πλαίσιο του Ν. 1876/90.

Κατά συνέπεια, το σύνολο της νομοθεσίας όπως αυτή διαμορφώθηκε τα προηγούμενα χρόνια εξακολουθεί να ισχύει δίχως καμία περαιτέρω εξέλιξη.

Πολλές επιχειρήσεις εφαρμόζουν ατομικές συμβάσεις ορισμένου χρόνου κι έχει επεκταθεί το φαινόμενο των ενοικιαζόμενων εργαζομένων.

Ένα άλλο σημείο το οποίο έχει αξία να επισημανθεί είναι ότι οι νομοθετικές παρεμβάσεις στο σύστημα των συλλογικών συμβάσεων είχαν, εκτός των άλλων, ως αποτέλεσμα και τον δραστικό περιορισμό της προσφυγής των συνδικαλιστικών οργανώσεων στις υπηρεσίες του Οργανισμού Μεσολάβησης και Διαιτησίας (ΟΜΕΔ) συγκριτικά με τη συχνότητα προσφυγής τους κατά τα προηγούμενα έτη. Για παράδειγμα, ενώ το 2010 οι αιτήσεις μεσολάβησης στον ΟΜΕΔ ανέρχονταν σε 139, μειώθηκαν διαδοχικά ως εξής: α) 2011: 44, β) 2012: 20, γ) 2013: 12, δ) 2014: 21, και ε) 2015: 18. Αντίστοιχα οι αιτήσεις διαιτησίας ανέρχονταν το 2010 σε 66 και στη συνέχεια μειώθηκαν ως εξής: α) 2011: 29, β) 2012: 7, γ) 2013: 0, δ) 2014: 7 και ε) 2015: 8. Οι διαιτητικές αποφάσεις έβγαλαν μειώσεις μεγαλύτερες από 15% που οδήγησε ακόμα και τη ΓΣΕΕ να συστήνει να μην πηγαίνουν στον ΟΜΕΔ.

► Η εικόνα των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας το 2016

Το 2017 οι εθνικές ή τοπικές κλαδικές ΣΣΕ εξακολουθούν να είναι εξαιρετικά ολιγάριθμες, ενώ για όγδοο χρονιά οι επιχειρησιακές ΣΣΕ υπερτερούν συντριπτικά. Οι περισσότερες επιχειρησι-

ακές δεν υπογράφηκαν από επιχειρησιακά Σωματεία, δεν υπήρξε τα έτη 2012 – 2013 “έκρηξη” δημιουργίας Σωματείων στους χώρους δουλειάς, αλλά από Ενώσεις Προσώπων που έφτιαχναν οι εργοδότες.

Με βάση τα στοιχεία του Υπουργείου Εργασίας υπογράφηκαν μόνο 10 κλαδικές/ομοιοεπαγγελματικές συλλογικές συμβάσεις, δηλαδή στα ίδια περίπου επίπεδα με τα προηγούμενα έτη. Αντίθετα, ο αριθμός των επιχειρησιακών ΣΣΕ ανέρχεται σε 318, αντιπροσωπεύοντας το 95,21% του συνόλου των ΣΣΕ.

Έτος	Κλαδικές/Ομοιοεπαγγελματικές συμβάσεις	Επιχειρησιακές	Τοπικές/ομοιοεπαγγελματικές συμβάσεις	Σύνολο	Ποσοστό (%) συμμετοχής επιχειρησιακών συμβάσεων
2010	65	227	14	306	74,18
2011	38	170	7	215	79,07
2012	23	976	6	1,005	97,11
2013	14	409	0	423	96,69
2014	14	286	5	305	93,77
2015	12	263	7	282	93,26
2016	10	318	6	334	95,21
Σύνολο	162	2,273	37	2,472	

Από την εξέταση των στοιχείων του Υπουργείου Εργασίας σε ό,τι αφορά την πορεία των κλα-

δικών/ομοιοεπαγγελματικών ΣΣΕ, προκύπτει ότι ο αριθμός τους από το 2014 και μετά κυμαίνεται σταθερά μεταξύ 10 έως 14 και σε συγκεκριμένους κλάδους ή επαγγέλματα (τουρισμός-ξενοδοχεία, ηλεκτρολόγοι εργαζόμενοι σε ανελκυστήρες και σε ξενοδοχεία, εργαζόμενοι στα κέντρα ξένων γλωσσών, τράπεζες, βιομηχανία καπνού, εργαζόμενοι στη ναυτιλία και στα τουριστικά γραφεία). Οι εργοδότες αξιοποιούν την κατάργηση της υποχρεωτικότητας επεκτασιμότητας και δεν εφαρμόζουν σε αρκετές περιπτώσεις και κλαδικές που έχουν υπογραφεί και με μειώσεις πάνω από 15%. Χαρακτηριστικό παράδειγμα ο τουρισμός όπου η κλαδική σύμβαση εργασίας του Τουρισμού εφαρμόζεται σε 90 από τα 10.000 ξενοδοχεία του κλάδου.

Από την άλλη πλευρά, εδώ και πολλά χρόνια υπάρχει απουσία κλαδικών συμβάσεων σε μεγάλους κλάδους της οικονομίας, όπως το εμπόριο, η βιομηχανία τροφίμων, μέταλλο, φάρμακο, κατασκευές κ.ά.

Τα έτη 2012 και 2013 έχουμε την εφαρμογή του νόμου για τις ενώσεις προσώπων (η μεγάλη άνοδος των επιχειρησιακών ΣΣΕ, βλ. πίνακα).

Στο πλαίσιο αυτό μέσα από τη σημαντική υποχώρηση έως και εξαφάνιση των κλαδικών ΣΣΕ, αλλά και την «απαξίωση» της Εθνικής Γενικής Συλλογικής Σύμβασης Εργασίας (ΕΓΣΣΕ) ουσιαστικά έχουμε την εδραίωση και τη γενίκευση της απόλυτης κυριαρχίας του διευθυντικού δικαιώματος, την καθιέρωση της εργοδοτικής ευελιξίας

και της ευέλικτης εργασίας, καθώς και την καθιέρωση ενός χαμηλότατου κατώτατου μισθού, ο οποίος θα αποτελεί μοχλό για τη συνολική συμπίεση των αποδοχών των εργαζομένων τα επόμενα χρόνια.

Στο σημείο αυτό θα ήταν χρήσιμο να επισημανθεί η τάση, ήδη από τη δεκαετία του 1990, στο σύνολο σχεδόν των χωρών-μελών της ΕΕ για ανατροπές στο σύστημα των ΣΣΕ από το εθνικό και το κλαδικό επίπεδο στο επίπεδο της επιχείρησης. Σχεδόν πανομοιότυπες παρεμβάσεις έγιναν με βάση στοιχεία του ΙΝΕ της ΓΣΕΕ στο πεδίο των ΣΣΕ και στις τρεις χώρες της νότιας Ευρώπης (Ισπανία, Πορτογαλία, Ελλάδα) όπου παρατηρούνται τρία κοινά χαρακτηριστικά:

1) Οι επιχειρησιακές ΣΣΕ υπερισχύουν έναντι των κλαδικών, ακόμα και αν οι επιχειρησιακές περιλαμβάνουν χειρότερους όρους αμοιβής και εργασίας. Στην Ελλάδα και στην Ισπανία αυτό πραγματοποιήθηκε με την κατάργηση της αρχής της ευνοϊκότερης ρύθμισης, στη δε Πορτογαλία με τη δυνατότητα να υπάρχουν όροι

στις κλαδικές ΣΣΕ οι οποίοι να προβλέπουν την απόκλιση των επιχειρησιακών ΣΣΕ προς το δυσμενέστερο για τους εργαζομένους.

2) Καταργήθηκαν οι νομοθετικές ρυθμίσεις που αφορούσαν την επεκτασιμότητα των ΣΣΕ (Πορτογαλία, Ελλάδα) ή/και τη μετενέργεια ισχύος τους (Ισπανία, Ελλάδα). Στην Πορτογαλία καθιερώθηκαν πολύ αυστηρά κριτήρια για την κήρυξη των ΣΣΕ ως γενικά υποχρεωτικών, με αποτέλεσμα ο αριθμός των καθολικά δεσμευτικών ΣΣΕ να μειωθεί από 131 το 2008 σε μόλις 13 το 2014 και ο αριθμός των εργαζομένων που καλύπτονται από ΣΣΕ από 1,7 εκατ. το 2008 σε 200 χιλιάδες το 2014. Αντίστοιχα στην Ισπανία ο αριθμός των εργαζομένων που καλύπτονται από ΣΣΕ μειώθηκε από 12 εκατ. το 2008 σε 8,4 εκατ. το 2014.

3) Επέβαλαν νομοθετικές ρυθμίσεις και στις τρεις χώρες που χορηγούν αρμοδιότητα διαπραγμάτευσης και σύναψης επιχειρησιακών ΣΣΕ σε ομάδες μη συνδικαλισμένων εργαζομένων (στην Ελλάδα οι «Ενώσεις Προσώπων» που

στην συντριπτική τους πλειοψηφία, περίπου το 80% από αυτές που υπογράφηκαν, κατέβασαν τις επιχειρησιακές που προϋπήρχαν στο ύψος του κατώτερου μισθού. Αυτός ήταν ο ρόλος τους και αποδεικνύεται ότι αποτέλεσαν εργαλείο των εργοδοτών για να ρίξουν τις συμβάσεις στο κατώτερο επίπεδο. Εμφανίζονται μαζικά μέχρι το 2014).

► **Η εικόνα των ατομικών συμβάσεων εργασίας το 2016**

Σύμφωνα με τις Εκθέσεις του συστήματος ΕΡΓΑΝΗ του Σώματος Επιθεώρησης Εργασίας (ΣΕΠΕ) του Υπουργείου Εργασίας που αφορούν τις ροές της μισθωτής απασχόλησης στον ιδιωτικό τομέα, προκύπτει καθαρά ότι κατά τα τελευταία έτη υπερισχύει και γενικεύεται η τάση για προσλήψεις με ευέλικτες μορφές εργασίας, κυρίως με ατομικές συμβάσεις μερικής απασχόλησης ή εκ περιτροπής εργασίας.

- 1) Οι ευέλικτες μορφές απασχόλησης, δηλαδή οι προσλήψεις μερικής απασχόλησης και εκ περιτροπής εργασίας στο σύνολο των προσλήψεων καταλαμβάνουν ποσοστιαία αναλογία πάνω από 50% τα 3 τελευταία έτη (2014, 2015, 2016).
- 2) Αντίστοιχα οι προσλήψεις με πλήρη απασχόληση υποχωρούν σταθερά, αφού μειώνεται η ποσοστιαία αναλογία τους από 79% το 2009 σε 45,3% το 2016.
- 3) Το ίδιο διάστημα η ποσοστιαία αναλογία των νέων προσλήψεων με ευέλικτες μορφές απασχόλησης μεταξύ 2009 και 2016 υπερδιπλασιάζεται. Ενώ το 2009 οι προσλήψεις με ευέλικτες μορφές εργασίας αντιστοιχούσαν στο 21% του συνόλου των προσλήψεων, το 2016 αντιστοιχούν στο 54,7%.
- 4) Σε επίπεδο ετήσιας σύγκρισης των δεδομένων (2015-2016), τα στοιχεία της ΕΡΓΑΝΗ πιστοποιούν την ουσιαστική καθιέρωση της ευέλικτης απασχόλησης στις νέες προσλήψεις. Κατά

το έτος 2016 καταγράφονται 164.901 περισσότερες προσλήψεις σε σχέση με το 2015, οι οποίες κατανέμονται σχεδόν ισόποσα μεταξύ συμβάσεων πλήρους εργασίας (49,5%) και ευέλικτων μορφών εργασίας (50,5%).

Η σταθεροποίηση και η επέκταση της «ευελιξίας» της αγοράς εργασίας κατά τα τελευταία έτη προκύπτει και από τη διαχρονική εξέλιξη των μετατροπών των ατομικών συμβάσεων εργασίας, από συμβάσεις εργασίας πλήρους απασχόλησης σε συμβάσεις μερικής απασχόλησης και εκ περιτροπής εργασίας, όπου σύμφωνα με τα στοιχεία των Εκθέσεων της ΕΡΓΑΝΗ και του ΣΕΠΕ παρατηρούμε τα εξής:

- 6) Το ποσοστό μεταβολής των μετατροπών των ατομικών συμβάσεων από πλήρους εργασίας σε μερικής και εκ περιτροπής εργασίας μεταξύ 2009-2016 παρουσιάζει συνολική αύξηση της τάξης του 201,95%. Ακόμα πιο εντυπωσιακή είναι η ποσοστιαία αύξηση κατά 790,69% των αναγκαστικών μετατροπών των ατομικών συμβάσεων εργασίας σε εκ περιτροπής εργασία μονομερώς από τον εργοδότη. Τέλος, οι μετατροπές των ατομικών συμβάσεων από πλήρους απασχόλησης σε μερικής και σε «εθελοντικής» εκ περιτροπής εργασίας έχουν αυξηθεί κατά τη διάρκεια της παραπάνω περιόδου κατά 166,8% και κατά 218,64% αντίστοιχα.

Συμπερασματικά, τα επίσημα στοιχεία αποκαλύπτουν σταθερή αύξηση της «ευελιξίας» η οποία τείνει να πάρει γενικευμένα χαρακτηριστικά. Η καθιέρωση της ευέλικτης εργασίας σε συνδυασμό με την υποβάθμιση και την αποδυνάμωση των ΣΣΕ, τους χαμηλούς μισθούς, την υψηλή ανεργία, την αυξημένη αδήλωτη εργασία (καταγεγραμμένη και μη), την απλήρωτη δουλειά όπου την μετρούν σε περίπου 900.000 μισθωτούς με καθυστερήσεις καταβολής δεδουλευμένων από 3 έως και 15 μήνες, εδραιώνουν μια εργασιακή ζούγκλα.

Αμοιβές στον ιδιωτικό και στον ευρύτερο δημόσιο τομέα στην Ελλάδα

1. Οι μισθοί στον Ιδιωτικό τομέα

Από την επεξεργασία των στοιχείων της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (β' τρίμηνο 2016) και ειδικότερα από τα ερωτηματολόγια σχετικά με το ύψος των μηνιαίων αμοιβών που απολαμβάνουν οι μισθωτοί του ιδιωτικού τομέα προκύπτει ότι οι ερωτώμενοι δηλώνουν τις εξής καθαρές μηνιαίες αποδοχές:

- Κάτω των 800 ευρώ σε ποσοστό 51,6% (15,2% μέχρι 499 ευρώ, 23,6% μεταξύ 500-699 ευρώ και 12,8% μεταξύ 700-800 ευρώ),
- Μεταξύ 800-999 ευρώ σε ποσοστό 17,3% (10,8% μεταξύ 800-899 ευρώ και 6,5% μεταξύ 900-999 ευρώ),
- Άνω των 1.000 ευρώ σε ποσοστό 17,8% (11,1% μεταξύ 1.000-1.299 ευρώ και 6,7% άνω των 1.300 ευρώ),
- Ενώ το 13,4% δεν γνωρίζει / δεν απαντά.

Από τη σύγκριση των ευρημάτων της Έρευνας

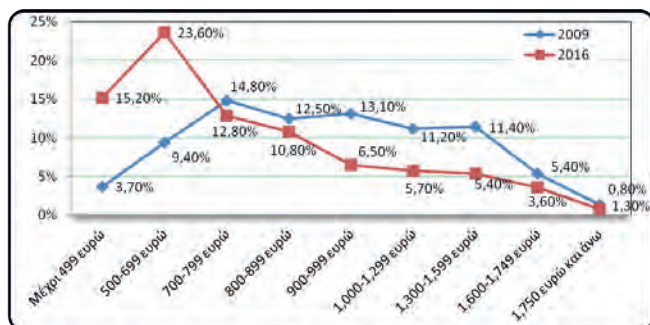
Εργατικού Δυναμικού των ετών 2009 και 2016, παρατηρούμε ότι στον ιδιωτικό τομέα της οικονομίας:

- Έχει αυξηθεί σημαντικά το ποσοστό των χαμηλόμισθων εργαζομένων με καθαρές μηνιαίες αποδοχές κάτω των 700 ευρώ, το οποίο ανέρχεται πλέον σε 38,8% το 2016 (από 13,1% το 2009), ενώ μειώνεται κατά 4 περίπου ποσοστιαίες μονάδες το ποσοστό για αποδοχές μεταξύ 700-899 ευρώ (23,6% το 2016 από 27,3% το 2009).
- Παράλληλα, έχει μειωθεί δραστικά, κατά το ήμισυ περίπου, το ποσοστό των εργαζομένων με καθαρές μηνιαίες αποδοχές μεταξύ 900-1.300 ευρώ, το οποίο ανέρχεται σε 17,6% το 2016 (από 35,7% το 2009).
- Δηλαδή σε απόλυτο αριθμό η πλειοψηφία των εργαζόμενων στον ιδιωτικό τομέα αμείβεται κάτω από τον κατώτερο μισθό που υπήρχε το 2012 (751 ευρώ).

Πίνακας

Μισθοί	2009	2016	%
Μέχρι 499 ευρώ	3,7%	15,2%	+11,5%
500-699 ευρώ	9,4%	23,6%	+14,2%
700-799 ευρώ	14,8%	12,8%	-2%
800-899 ευρώ	12,5%	10,8%	-1,7%
900-999 ευρώ	13,1%	6,5%	-6,6%
1.000-1.299 ευρώ	11,2%	5,7%	-5,5%
1.300-1.599 ευρώ	11,4%	5,4%	-5,7%
1.600-1.749 ευρώ	5,4%	3,6%	-1,8%
1.750 ευρώ και άνω	1,3%	0,8%	-0,5%
Δεν γνωρίζει/ Δεν απαντά	14,1%	13,4%	-0,7%

2. Οι μισθοί στον Δημόσιο τομέα

Από τα στοιχεία της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού (β' τρίμηνο 2016), για τους εργαζόμενους στο δημόσιο προκύπτει ότι οι ερωτώμενοι δηλώνουν τις εξής καθαρές μηνιαίες αποδοχές:

- Κάτω των 800 ευρώ σε ποσοστό 11% (3,1% έως 499 ευρώ, 3,5% μεταξύ 500- 699 ευρώ και 4,4% μεταξύ 700-799 ευρώ),
- Μεταξύ 800-999 ευρώ σε ποσοστό 23,6% (9,4% μεταξύ 800-899 ευρώ και 14,2% μεταξύ 900-999 ευρώ),
- Άνω των 1.000 ευρώ σε ποσοστό 54,2% (38,5% μεταξύ 1.000-1.299 ευρώ και 15,7% άνω των 1.300 ευρώ)

Από τη σύγκριση των ευρημάτων της Έρευνας Εργατικού Δυναμικού ανάμεσα στα έτη 2009 και

2016, όπως φαίνεται στο Διάγραμμα, προκύπτει ότι στον ευρύτερο δημόσιο τομέα:

- Έχει αυξηθεί σημαντικά το ποσοστό των εργαζομένων με καθαρές μηνιαίες αποδοχές κάτω των 1.000 ευρώ, το οποίο ανέρχεται πλέον σε 34,6% το 2016 (από 18,9% το 2009),
- Έχει αυξηθεί λίγο το ποσοστό για αποδοχές μεταξύ 1.000-1.100 ευρώ (16,2% το 2016 από 13% το 2009).
- Αντίθετα, έχει μειωθεί σημαντικά το ποσοστό των εργαζομένων που δηλώνει καθαρές μηνιαίες αποδοχές μεταξύ 1.100-1.599 ευρώ, το οποίο ανέρχεται σε 33,7% το 2016 (από 46,5% το 2009), όπως και το ποσοστό των εργαζομένων με αποδοχές άνω των 1.600 ευρώ (4,3% το 2016 από 10,9% το 2009).

Βασικό συμπέρασμα είναι ότι ένα μεγάλο τμήμα των σημερινών εργαζομένων εντάχθηκαν στην παραγωγή ή πέρασαν στις παραγωγικές ηλικίες μετά το 2009. Τα τμήματα αυτά δεν έχουν ζήσει όλα δικαιώματα και κατακτήσεις υπήρχαν πριν την οικονομική καπιταλιστική κρίση, πολύ περισσότερο πριν την ανατροπή του σοσιαλισμού.

- Όσον αφορά τους νέους κάτω των 30 ετών: μέχρι 24 ετών αμείβονται με 380 ευρώ τον μήνα κατά μέσο όρο, ενώ ηλικίας 18 ετών –αν βρουν δουλειά (ποσοστά ανεργίας 50%)– με 265 ευρώ καθαρά κατά μέσο όρο.
- Οι ασφαλισμένοι της ηλικιακής ομάδας 15-19 ετών είναι μόλις 33.000 άτομα και η μέση αμοιβή διαμορφώνεται στα 315,34 ευρώ μεικτά ή στα 264,88 ευρώ αν αφαιρεθούν οι ασφαλιστικές εισφορές του εργαζομένου. Το 2009, οι νέοι ηλικίας 18 ετών εισέπρατταν 548 ευρώ μεικτά (κατά μέσο όρο).
- Στην ηλικιακή ομάδα 20-24 ετών, η μέση αμοιβή έχει υποχωρήσει στα 454 ευρώ μεικτά ή

στα 381 ευρώ καθαρά. Σε σύνολο περίπου δύο εκατομμυρίων ασφαλισμένων μισθωτών στο ΙΚΑ, στην ηλικιακή ομάδα των 20-24 ετών ανήκουν αυτήν τη στιγμή 178.000 άτομα. Και για τους ηλικίας 20 ετών, η μέση μείωση αποδοχών ανέρχεται στο 42% συγκριτικά με τον Δεκέμβριο του 2009.

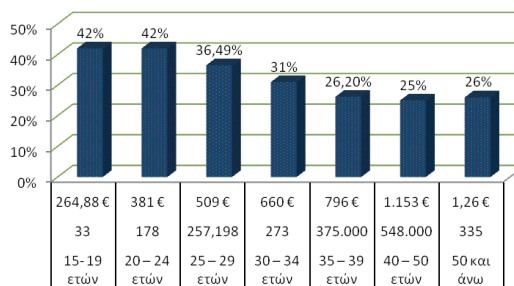
- Η ηλικιακή ομάδα 25-29 ετών ζει κατά μέσο όρο με 606 ευρώ μεικτά ή 509 ευρώ καθαρά αν αφαιρεθούν οι ασφαλιστικές εισφορές. Λόγω της μερικής απασχόλησης και της «βύθισης» του βασικού μισθού, έχει καταγραφεί μείωση της τάξεως των 36,49% συγκριτικά με τον Δεκέμβριο του 2009.
- Στην ηλικία των 30-34 ετών ο μέσος μισθός τον Δεκέμβριο του 2009 έφτανε στα 1.146 ευρώ μεικτά, για να υποχωρήσει τον Ιούνιο του 2016 κατά 31% στα 785,82 ευρώ μεικτά ή στα 660 ευρώ καθαρά.
- Από τα 35-39 ο μέσος καθαρός μισθός είναι 796 ευρώ (αντιστοιχεί σε μεικτές αποδοχές 968 ευρώ). Προ κρίσης, οι μέσες μεικτές αποδοχές έφταναν στα 1.310 ευρώ.
- Σε ποσοστιαία βάση, στους σαραντάρηδες, η μείωση σε επίπεδο μεικτών αποδοχών έφτασε στο 25%, με αποτέλεσμα τα 1.422-1.530 ευρώ του 2009 να γίνουν σήμερα 1.059 έως 1.153 ευρώ. Οι “σαραντάρηδες” αμείβονται πλέον με σαφώς λιγότερα από 1.000 ευρώ καθαρά σε μια πολύ δύσκολη περίοδο της ζωής τους – έχουν δημιουργήσει οικογένεια πριν ξεσπάσει η κρίση και πλέον αναγκάζονται να σηκώνουν τα οικογενειακά βάρη αντιμέτωποι και με περισσότερες φορολογικές υποχρεώσεις και με χαμηλότερες αποδοχές. Οι σημερινοί ασφαλισμένοι της συγκεκριμένης ηλικιακής ομάδας είναι περίπου 548.000 άτομα.

- Οι ασφαλισμένοι άνω των 50 είναι σήμερα περίπου 335.000 άτομα. Έχουν υποστεί «κούρεμα» αποδοχών της τάξεως του 16%-20% σε σχέση με το 2009 και πλέον οι μεικτές αμοιβές τους κυμαίνονται από τα 1.260 έως τα 1.320 ευρώ. Πριν από την κρίση, χιλιάδες εξ αυτών έσπαγαν ακόμη και το φράγμα των 1.600 ευρώ.

Πίνακας

Ηλικιακή κατηγορία	Αριθμός ασφαλισμένων	Μέση αμοιβή	Μείωση σε σύγκριση με το 2009
15- 19 ετών	33,000	264,88 ευρώ	42%
20 – 24 ετών	178,000	381 ευρώ	42%
25 – 29 ετών	257,198	509 ευρώ	36,49%
30 – 34 ετών	273,000	660 ευρώ	31%
35 – 39 ετών	375.000	796 ευρώ	26,2%
40 – 50 ετών	548.000	1,153 ευρώ	25%
50 και άνω	335,000	1,260	26%

Μειώσεις μισθών σε σύγκριση με το 2009

► Η ΕΓΣΣΕ σήμερα και το ύψος του κατώτερου μισθού

Πιο συγκεκριμένα στα χρόνια της κρίσης ο κατώτερος μισθός μειώθηκε κατά 22% που προβλέπει η ΕΓΣΣΕ μέχρι 01/01/12. Ο βασικός μισθός της Εθνικής Σύμβασης Εργασίας για νεοπροσλαμβανόμενο υπάλληλο άνω των 25 ετών, χωρίς προϋπηρεσία και χωρίς ειδικότητα, είναι τα

586,08 ευρώ μικτά και 644,68 ευρώ αν είναι παντρεμένος, οπότε δικαιούται προσαύξηση 10%, ή 58,6 ευρώ με επίδομα γάμου. Για τους νέους έως 25 ετών ο κατώτερος μισθός διαμορφώθηκε ακόμη παρακάτω στα €511 μεικτά αφού μειώθη-

κε κατά 32%.

Οι μειώσεις αφορούσαν τους νεοεισερχόμενους στην αγορά εργασίας αλλά και όσους ήδη εργάζονταν.

ΕΘΝΙΚΗ ΓΕΝΙΚΗ ΣΥΛΛΟΓΙΚΗ ΣΥΜΒΑΣΗ ΕΡΓΑΣΙΑΣ (ΕΓΣΣΕ)

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΑΝΩ ΤΩΝ 25 ΕΤΩΝ

Χρόνια Προϋπηρεσίας	Μικτός Μισθός	Επίδομα Τριετίας	Επίδομα Γάμου	Σύνολο Άγαμων	Σύνολο Έγγαμων
0-3	586,08	0	58,61	586,08	644,69
3-6	586,08	58,61	58,61	644,69	703,3
6-9	586,08	117,22	58,61	703,3	761,91
9 +	586,08	175,82	58,61	761,9	820,51

ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΕΣ ΑΝΩ ΤΩΝ 25 ΕΤΩΝ

Χρόνια Προϋπηρεσίας	Μικτό Ημερομίσθιο	Επίδομα Τριετίας	Επίδομα Γάμου	Σύνολο Άγαμων	Σύνολο Έγγαμων
0- 3	26,18	0	2,62	26,18	28,8
3-6	26,18	1,31	2,62	27,49	30,11
6-9	26,18	2,62	2,62	28,8	31,42
9-12	26,18	3,93	2,62	30,11	32,73
12-15	26,18	5,24	2,62	31,42	34,04
15-18	26,18	6,55	2,62	32,73	35,35
18 +	26,18	7,85	2,62	34,03	36,65

ΥΠΑΛΛΗΛΟΙ ΚΑΤΩ ΤΩΝ 25 ΕΤΩΝ

Χρόνια Προϋπηρεσίας	Μικτός Μισθός	Επίδομα Τριετίας	Επίδομα Γάμου	Σύνολο Άγαμων	Σύνολο Έγγαμων
0-3	510,95	0	51,1	510,95	562,05
3 +	510,95	51,1	51,1	562,05	613,15

ΕΡΓΑΤΟΤΕΧΝΙΤΕΣ ΜΕΧΡΙ 25 ΕΤΩΝ

Χρόνια Προϋπηρεσίας	Μικτό Ημερομίσθιο	Επίδομα Τριετίας	Επίδομα Γάμου	Σύνολο Άγαμων	Σύνολο Έγγαμων
0-3	22,83	0	2,28	22,83	25,11
3-6	22,83	1,14	2,28	23,97	26,25
6 +	22,83	2,28	2,28	25,11	27,39

Πιο συγκεκριμένα για τις κρατήσεις: Τα καθαρά ποσά είναι αυτά που προκύπτουν μετά τις ασφαλιστικές κρατήσεις, που είναι για τους περισσότερους 15,5%, ήτοι 6,67% για κύρια ασφάλιση, 3% για επικουρική, 1,83% για ΟΑΕΔ (ανεργία) 2,55% για ασθένεια, 1,35% για εργατική εστία (κοινωνικός τουρισμός), 0,10% για λογαριασμό κατάρτισης (ΛΑΕΚ). Για τα βαρέα επιπλέον κράτηση 2,20%. Οι κρατήσεις γίνονται στο βασικό μισθό και όχι στα επιδόματα. Δηλαδή ο παντρεμένος με 644,6 ευρώ, έχει ασφαλιστικές κρατήσεις στα 586,08 ευρώ, οπότε οι καθαρές προ φόρου αποδοχές του διαμορφώνονται ως εξής: $586,08 \times 15,5\% = 90,84$ ευρώ. Οπότε $586,08 - 90,84 = 495,25$ ευρώ. Σε αυτό το ποσό προστίθεται το επίδομα γάμου 10% που υπολογίζεται όμως στις μικτές αποδοχές των 586,08 ευρώ (58,6 ευρώ). Οπότε το σύνολο των καθαρών αποδοχών είναι $495,25 \text{ ευρώ} + 58,6 \text{ ευρώ} = 553,84 \text{ ευρώ}$.

Ο μισθός για τους εργαζόμενους κάτω των 25 ετών είναι 510,95 ευρώ. Και μετά τις ασφαλιστικές εισφορές είναι 431,75 ευρώ ($510,95 \times 15,5\% = 79,19$ ευρώ και επομένως $510,95 - 79,19 = 432,75 \text{ ευρώ}$).

Όσοι αμείβονται με τα 586,08 ευρώ δικαιούνται επίδομα 10% για κάθε κλεισμένη τριετία. Δηλαδή τα 586,08 θα πάρουν την πρώτη τριετία (10%) όταν συμπληρωθούν 3 έτη από την πρόσληψη. Στα 6 συμπληρωμένα έτη θα πάρουν άλλο ένα 5% και στα 9 έτη ακόμη 5%. Υπάλληλος με 10 χρόνια προϋπηρεσίας που προσλαμβάνεται σε άλλον εργοδότη δικαιούται 586,08 με προσαύξηση 30% για τις τρεις τριετίες που έχει συμπληρώσει, άρα 761,90 ευρώ.

Όμως το επίδομα τριετιών έχει παγώσει από τις 14/2/2012. Αυτό σημαίνει ότι για όσους είχαν μέχρι τότε συμπληρωμένες τρεις τριετίες (9 χρόνια) σταματάνε εκεί και για την εργασία ή τα χρόνια προϋπηρεσίας που «γράφουν» από 14/2/2012 και μετά, δεν θα έχουν προσαύξηση 10% επί του βασικού τους μισθού. Δηλαδή υπάλληλος με 9 χρόνια ως το Φεβρουάριο του 2012 και σήμερα με 12 χρόνια, δικαιούται επίδομα για τα 9 χρόνια και όχι για τα άλλα 3.

Για τους μισθωτούς που είχαν κλαδική σύμβαση και η σύμβαση αυτή έληξε αλλά δεν ανανεώθηκε, καταβάλλονται πλέον μόνον 4 επιδόματα: Επίδομα

τέκνων (5% για κάθε παιδί). Επίδομα προϋπηρεσίας (ανάλογα με το κλιμάκιο που είχαν βάσει ετών εργασίας). Επίδομα σπουδών (5% για κάθε έτος σπουδών με ανώτατο το 25% για ΤΕΙ, ΑΕΙ, ΚΑΤΕΕ, ή 18% για πτυχίο ΑΕΙ και 13% για ΤΕΙ, ανάλογα με το τι ίσχυε σε κάθε κλαδική σύμβαση) Ανθυγιεινό επίδομα που είναι ανάλογα με την ειδικότητα. Στο Δημόσιο το επίδομα καταβάλλεται σε τρεις κατηγορίες με 150 ευρώ το μήνα, για όσους ανήκουν στην πρώτη κατηγορία, 70 ευρώ για τις ειδικότητες της δεύτερης και 35 ευρώ για τις ειδικότητες της τρίτης κατηγορίας. Στον ιδιωτικό τομέα, το ανθυγιεινό πάει ως ποσοστό επί του μισθού (5%, 10%, 12%).

Ο μισθός μπορεί να μειωθεί και χωρίς τη συμφωνία του εργαζόμενου, στις ακόλουθες περιπτώσεις: α) όταν ο εργοδότης επικαλείται μείωση τζίρου με στοιχεία τα οποία προσκομίζει στην Επιθεώρηση Εργασίας και αφού προηγουμένως ενημέρωσε το προσωπικό του. Σε αυτή την περίπτωση μπορεί –αφού δεν υπήρξε συμφωνία στο προσωπικό– να επιβάλλει μείωση μισθών με εκ περιτροπής εργασία για διάστημα ως 6 μήνες. β) όταν υπάρχει κλαδική σύμβαση που έχει λήξει και δεν έχει ανανεωθεί. Σε αυτή την περίπτωση οι εργαζόμενοι που είχαν κλαδική σύμβαση και είναι στον ίδιο εργοδότη, ή προσλαμβάνονται σε άλλον εργοδότη, **χάνουν αυτομάτως τα επιδόματα που προέβλεπε η παλιά τους σύμβαση και δικαιούνται μόνον 4** (σπουδών, παιδιών, προϋπηρεσίας, ανθυγιεινό). Ενώ ο βασικός τους μισθός μπορεί να καθορίζεται στα όρια της Εθνικής Σύμβασης (586,08 ευρώ) ακόμη και αν ο βασικός της κλαδικής τους σύμβασης ήταν υψηλότερος.

Οι εργαζόμενοι δικαιούνται **αποζημίωση για υπερωριακή εργασία**, για νυχτερινή απασχόληση και για εργασία **Κυριακής ή Αργίας**. Η νομοθεσία προβλέπει προσαύξηση 75% στο ωρομίσθιο για

εργασία Κυριακής ή Αργίας, προσαύξηση 25% για νυχτερινή εργασία, προσαύξηση 20% για τις υπερωρίες από τις 40 ως τις 43 ώρες την εβδομάδα, 40% για την υπερωρία από την 43η ως την 45η ώρα και 80% για τις λεγόμενες «παράνομες» υπερωρίες, δηλαδή πέραν της 46ης ώρας.

Με ατομική σύμβαση εργασίας, ο μισθός είναι ελεύθερα διαπραγματεύσιμος. Ο εργαζόμενος μπορεί να συμφωνήσει ότι θέλει με τον εργοδότη. Δεν υπάρχουν περιορισμοί. Το ελάχιστο ποσό όμως δεν μπορεί να είναι κάτω από τα 586,08 ευρώ για τους άνω των 25 ετών και κάτω των 510,95 ευρώ για τους κάτω των 25 ετών. Ένας εργαζόμενος με 15 χρόνια δηλαδή που έπαιρνε 2.000 ευρώ με παλιά σύμβαση, μπορεί με ατομική σύμβαση να πέσει μέχρι τα 586,08 ευρώ στο βασικό μισθό και από εκεί και πάνω να πάρει μόνον την προϋπηρεσία, αν την αναγνωρίσει ο νέος εργοδότης. Στις άδειες όμως η προϋπηρεσία αναγνωρίζεται υποχρεωτικά και με ατομική σύμβαση.

Στις συμβάσεις μαθητείας, με ΚΥΑ των Υπουργών Παιδείας και Εργασίας, καθορίζεται το ποσοστό αμοιβής των μαθητών των ΕΠΑ.Σ Μαθητείας του ΟΑΕΔ καθώς και το ημερομίσθιο, επί του οποίου θα υπολογίζεται η αμοιβή των μαθητών.

Συγκεκριμένα, ορίζεται ως ποσοστό αμοιβής των μαθητών των ΕΠΑ.Σ Μαθητείας του Οργανισμού το 75% επί του κατωτάτου ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη (για όλα τα εξάμηνα σπουδών).

- 1ο εξάμηνο μαθητείας & πρακτικής άσκησης 75% (1/10 έναρξη εξαμήνου -31/1 λήξη εξαμήνου)
- 2ο εξάμηνο μαθητείας & πρακτικής άσκησης 75% (1/2 έναρξη εξαμήνου -30/6 λήξη εξαμήνου)
- 3ο εξάμηνο μαθητείας & πρακτικής άσκησης

75% (1/7 έναρξη εξαμήνου -31/1 λήξη εξαμήνου)

- 4ο εξάμηνο μαθητείας & πρακτικής άσκησης 75% (1/2 έναρξη εξαμήνου -30/6 λήξη εξαμήνου)

Οι μαθητές από την πρώτη μέρα απασχόλησής ασφαλιζονται στο Ι.Κ.Α σύμφωνα με τις διατάξεις του άρθρου 3. Παρ. 1 του Ν. 2335/95 και της Εγκυκλίου 19 του Ι.Κ.Α (αρ.πρωτ. Α20/251/4/18.3.96) και οι ασφαλιστικές εισφορές καθορίζονται ως εξής:

1. Οι εισφορές του εργοδότη και του μαθητή θα υπολογίζονται στο ήμισυ (1/2) των πράγματι καταβαλλόμενων αποδοχών
2. Οι μαθητές, κατά το διάστημα της πρακτικής τους άσκησης, υπάγονται στην ασφάλιση τόσο του κλάδου παροχών ασθενείας σε είδος, όσο και του κλάδου παροχών ασθένειας σε χρήμα, ο δε χρόνος ασφάλισής τους είναι συντάξιμος, διότι καταβάλλονται από πλευράς τους εισφορές για τους αντίστοιχους κλάδους κύριας και επικουρικής σύνταξης.

Πχ για ένα μαθητή που βρίσκεται σε πρακτική άσκηση και με βάση πάντα το εκάστοτε ισχύ-

ον ημερομίσθιο του ανειδίκευτου εργάτη (22,83€ ισχύον ημερομίσθιο) οι αποδοχές και ασφαλιστικές εισφορές υπολογίζονται ως εξής:

Αποδοχές μαθητή:

$$22,83\text{€} \times 75\% = 17,12\text{€} / 2 = 8,56\text{€}$$

$$\text{Εισφορές εργοδότη: } 8,56\text{€} \times 39,68\% = 3,40\text{€}$$

$$\text{Εισφορές μαθητή: } 8,56\text{€} \times 4,28\% = 0,37\text{€}$$

$$\text{Σύνολο εισφορών: } 3,40\text{€} + 0,37\text{€} = 3,77\text{€}$$

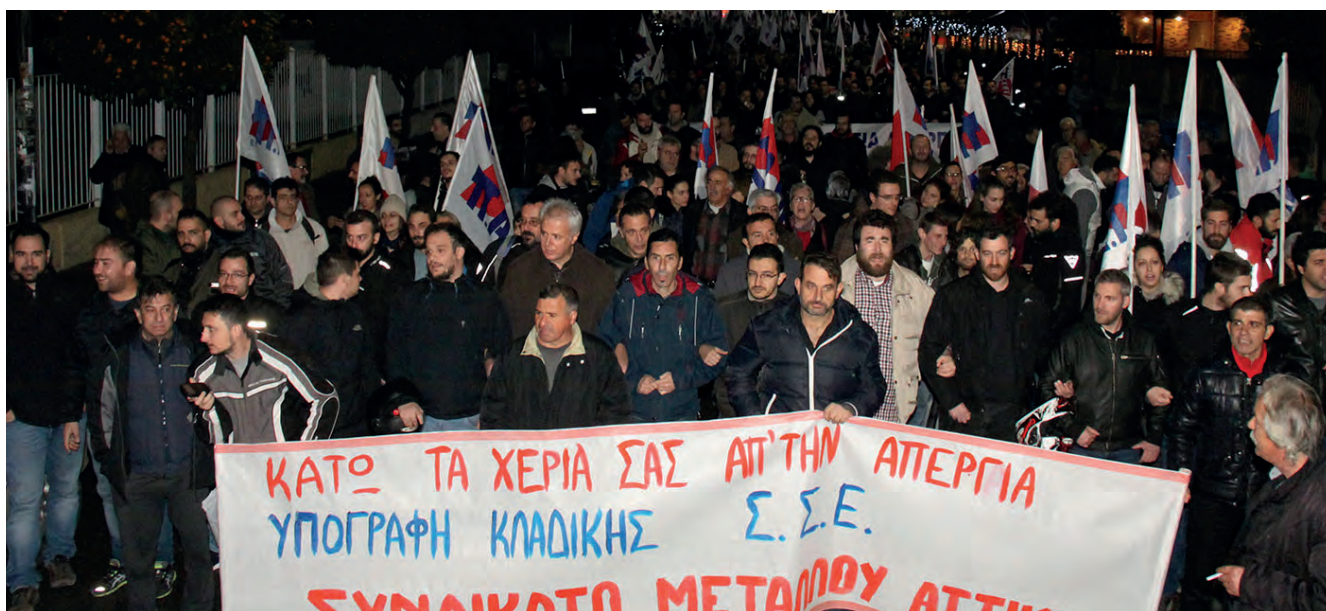
$$\text{Καθαρό εισπραττόμενο ποσό μαθητή: } 17,12\text{€} - 0,37\text{€} = 16,75\text{€}$$

$$\text{Επιβάρυνση εργοδότη αφαιρούμενης της επιδότησης: } 16,75\text{€ (ημερομίσθιο)} - 11\text{€ (επιδότηση)} = 5,75\text{€} + 3,40\text{€ (ασφαλιστικές εισφορές)} = 9,15\text{€}$$

Το συνολικό κόστος ανά μαθητή του ΟΑΕΔ για όλο το διάστημα της πρακτικής άσκησης υπολογίζεται ως εξής σύμφωνα με τα ισχύοντα:

$$\text{Συνολικές αμοιβές και εισφορές ενός (1) μαθητή που αντιστοιχούν 21(μήνες) x 20 (ημέρες) x 9,15\text{€} = 3.843 \text{ €}$$

Η αμοιβή των μαθητών θα είναι στο 75% επί του ημερομισθίου του ανειδίκευτου εργάτη. Οι μαθητές σε όλο το διάστημα της πρακτικής άσκησης ασφαλιζονται στο ΙΚΑ ενώ οι επιχειρήσεις επιδο-

τούνται με 11 ευρώ για κάθε απασχολούμενο. Τα παραπάνω ποσοστά αμοιβής ισχύουν και για τα 4 εξάμηνα σπουδών.

► Οι ευθύνες του κυβερνητικού και εργοδοτικού συνδικαλισμού

Για την υλοποίηση αυτών των κατευθύνσεων δεν ευθύνονται μόνο τα κόμματα που στήριξαν και στηρίζουν την προοπτική της Ελλάδας μέσα στην ΕΕ. Τεράστιες είναι οι ευθύνες και των συμβιβασμένων συνδικαλιστικών ηγεσιών σε ΓΣΕΕ -ΑΔΕ-ΔΥ (ΠΑΣΚΕ / ΔΑΚΕ / ΜΕΤΑ-ΣΥΡΙΖΑ / ΛΑΕ) που όχι μόνο δεν μπορούν αλλά και δεν θέλουν να οργανώσουν την αντίσταση των εργαζομένων.

Παρέδωσαν στο κεφάλαιο δικαιώματα και κατακτήσεις της εργατικής τάξης μέσω των «κοινωνικών διαλόγων», κόβοντας και ράβοντας κάθε φορά ακόμα και τις συλλογικές συμβάσεις στα μέτρα και τις απαιτήσεις του κεφαλαίου. Η στάση τους γίνεται ακόμα πιο φανερή, όταν πρόκειται για πρωτοβάθμια σωματεία όπου έχουν την πλειοψηφία στα οποία αρνούνται να εγγράψουν εργαζόμενους με

διαφορετική εργασιακή σχέση, με μερική απασχόληση, δηλαδή κατά κανόνα νέους εργαζόμενους.

Τα χρόνια πριν την κρίση μέσα από κοινωνικούς διαλόγους και διαβουλεύσεις με τις εργοδοτικές ενώσεις, διαφύλασσαν σαν «κόρη οφθαλμού» την υψηλή κερδοφορία του μεγάλου κεφαλαίου, καθλώνοντας τους μισθούς μέσα στις συλλογικές συμβάσεις, ανοίγοντας τις πόρτες στη νομιμοποίηση της διευθέτησης του χρόνου εργασίας, στην επέκταση της μερικής απασχόλησης και της κάθε είδους ευελιξίας.

Σήμερα αν και αναφέρονται λεκτικά στην επαναφορά του κατώτερου μισθού στα 751€ όχι απλά δεν το πιστεύουν αλλά το ναρκοθετούν ως αίτημα. Δεν είναι τίποτα άλλο παρά λεκτικοί λεονταρισμοί για να κρύψουν τη γύμνια τους αλλά και την συνεπή στάση που έχουν πλάι στα αφεντικά τους, στο όνομα της ανταγωνιστικότητας της οικονομίας.

Με δηλώσεις τους έχουν απεμπολήσει αυτό το αίτημα καθώς θεωρούν πως η επαναφορά με νόμο θα προκαλέσει αρνητικό σοκ στην αγορά. Η πρόσφατη τοποθέτηση του προέδρου της ΓΣΕΕ, πως για την ΕΓΣΣΕ, δε μπορούμε να κάνουμε τίποτα, αν

δεν αρθεί το νομικό καθεστώς που την περιβάλλει, δεν είναι καινούρια. Είναι χαρακτηριστική όμως, καθώς εμφανίζει το δηλητήριο που έχουν περάσει στη συνείδηση της εργατικής τάξης, το συμβιβασμό, την ηττοπάθεια.

Η συνέχεια της τοποθέτησης του προέδρου της ΓΣΕΕ στο Γενικό Συμβούλιο πως αν η κυβέρνηση «με ένα τέχνασμα έδινε τη δυνατότητα να προσδιορίζεται με σύμβαση ο κατώτερος μισθός», δε θα βρίσκαμε εργοδότη να δώσει 751€ και πως «δεν υπάρχουν οι κοινωνικές δυνατότητες και δυνάμεις για να πιέσουμε και να υπογράψουν», αποδεικνύουν το παραπάνω.

► Η νέα κατάσταση από το 2012 ως σήμερα

Είναι καθαρό πως χωρίς ταξικούς αγώνες και διεκδικήσεις από τους εργαζόμενους, οι κεφαλαιοκράτες όχι μόνο δεν πρόκειται τίποτα να παραχωρήσουν, αλλά εμφανίζονται ακόμα πιο απαιτητικοί ακόμα πιο προκλητικοί στις αξιώσεις τους. Τα μέτρα που ήρθαν όλα αυτά τα χρόνια δεν έχουν προσωρινό χαρακτήρα αλλά ήρθαν για να μείνουν.

Η δήλωση του πρώην προέδρου του ΣΕΒ πως «η παραδοσιακή ΕΓΣΣΕ δεν απαντά στις σημερινές αγωνίες των εργαζομένων» και πως «η χρησιμότητα της παραδοσιακής ΕΓΣΣΕ έχει ξεπεραστεί από τη σημερινή πραγματικότητα...», είναι ο σημερινός οδηγός των επιχειρηματικών ομίλων του πολιτικού προσωπικού τους αλλά και των ανθρώπων τους στις γραμμές των εργατών, στο χτύπημα κάθε αγώνα που διεκδικεί αυξήσεις, βάζει μπροστά την επαναφορά της ΕΓΣΣΕ.

Το 2016, 513 Εργατικά Σωματεία, Ομοσπονδίες και Εργατικά κέντρα δίνουμε το δικό μας πόρισμα για τα Εργασιακά και τους μισθούς, καταθέτοντας σε όλα τα κόμματα εκτός από τη ναζιστική εγκλη-

ματική οργάνωση της Χρυσής Αυγής πρόταση νόμου για τις Συλλογικές Συμβάσεις Εργασίας (ΣΣΕ).

Στην πρόταση νόμου που έχουν επεξεργαστεί οι συνδικαλιστικές οργανώσεις, καταργούνται όλες οι αντεργατικές διατάξεις που περιέχονται στους νόμους που ψηφίστηκαν από τις προηγούμενες και τη σημερινή κυβέρνηση τα τελευταία χρόνια με τα τρία μνημόνια. Διασφαλίζονται πλήρως οι συλλογικές διαπραγματεύσεις και οι συλλογικές συμβάσεις εργασίας, επανέρχεται η υποχρεωτικότητα των Συλλογικών Συμβάσεων Εργασίας (ΣΣΕ), η αρχή της ευνοϊκότερης μεταχείρισης για τους εργαζόμενους. Αποκαθίσταται ο κατώτερος μισθός στα 751 ευρώ. Καταργείται η απαράδεκτη διάκριση για τα νέα παιδιά που μπαίνουν στη δουλειά. Αποκαθίστανται τα δώρα και τα επιδόματα σε εργαζόμενους και συνταξιούχους. Οι όροι των κλαδικών συμβάσεων επανέρχονται στα επίπεδα πριν το 2012 ως βάση για τις συλλογικές διαπραγματεύσεις. Καταργούνται οι ελαστικές μορφές απασχόλησης κ.ά.

Τονίζεται πως ο κόπος μας, ο ιδρώτας μας δεν είναι για μας «περασμένα ξεχασμένα».

Το ΠΑΜΕ διεκδικεί:

1. Την κατάργηση όλου του αντεργατικού πλαισίου, διατάξεων και νόμων από το 2010 ως σήμερα.
2. Κανέναν εργαζόμενο κάτω από 751€. Την κάλυψη των απωλειών σε μισθούς, συντάξεις, κοινωνικές παροχές. Υπογραφή Συλλογικών Συμβάσεων, κλαδικών κι επιχειρησιακών, με αυξήσεις πάνω από το επίπεδο που αμείβονται σήμερα και δεν καλύπτει ούτε τις στοιχειώδεις ανάγκες τους.
3. Δικαιώματα στη δουλειά και τη ζωή με βάση την εποχή μας, του 21^{ου} αιώνα και τις σύγχρονες ανάγκες μας.

ΑΥΞΗΣΕΙΣ
ΣΕ **ΜΙΣΘΟΥΣ-ΣΥΝΤΑΞΕΙΣ**
ΣΥΛΛΟΓΙΚΕΣ
ΣΥΜΒΑΣΕΙΣ

ΚΑΝΕΙΣ ΚΑΤΩ ΑΠΟ 751€